

№25 (1776)
17 қараша
2020 жыл

www.kaznu.kz

facebook.com/KazakhNationalUniversity

vk.com/kazuniversity

instagram.com/KAZNU_FARABI

БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ

ГАЛЫМ МУТАНОВ

Ректор казахского национального университета имени аль-Фараби академик НАН РК

Президент страны К.Токаев в своем Послании народу Казахстана определил ключевые направления дальнейшего социально-экономического развития Казахстана, главными ориентирами которого является повышение конкурентоспособности и реализация поставленной Елбасы задачи по вхождению в число 30-ти развитых государств мира путем развития человеческого капитала, привлечения инвестиций в образование, науку и инновации.

Диверсификация экономики

Президент в Послании четко указал на необходимость ухода от «нефтяной» экономики и создания ее инновационной структуры, основанной на конкурентоспособном несырьевом секторе.

Казахстан, занимающий 55-ое место в рейтинге стран Глобальной конкурентоспособности, по результатам инновационной деятельности год за годом теряет свои позиции, опустившись с 91-го места 2018 года на 94-е в 2020 году. Негативные тенденции стали прямым следствием преобладания государственной политики по

поддержке сырьевых отраслей хозяйства вместо высокотехнологичных и инновационных. Так, налоговые преференции в добывающих секторах предусматривают освобождение от обложения таможенными пошлинами при импорте материалов, технологического оборудования, комплектующих и запасных частей, действует система возврата НДС, в то же время налоговое регулирование в сфере науки и инноваций не предусматривает аналогичных льгот.

Продолжение на 4-5 стр.

ТҰҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЗАЛЫ АШЫЛДЫ

Тұңғыш Президент – Елбасы Н. Назарбаевтың залы әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да ашылды. Шара елімізде 1-ші желтоқсанда атап өтілетін ҚР Тұңғыш Президенті күніне орайластырылған. Оған ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы кітапханасының директоры, саяси ғылымдарының докторы, профессор Әмірхан Рахымжанов, ҚазҰУ ректоры, академик Ғалым Мұтанов, университет ғалымдары, қоғам және масс-медиа өкілдері қатысты.

Зал ҚР Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев бастаған ел тәуелсіздігінің қалыптасуы мен нығаюының тарихы туралы материалдар жинақталған ағарту орталығы болып табылады.

Зал қорының негізгі дерек көздерінің бірі – Елбасы кітаптары мен Қазақстан тәуелсіздігінің алғашқы жылдарына арналған тарихи зерттеулерден тұратын материалдар. Онда Ұлт Көшбасшысының мектеп және студенттік жылдардағы, еңбек жолы мен қоғамдық-саяси қызметі туралы фотосуреттер, картиналар, мұрағаттық құжаттардың көшірмелері, баспа басылымдары мен шығармалары, бейнефильмдер кеңінен ұсынылған.

Еліміздің жетекші жоғары оқу орнының қабырғасында залдың құрылуы аса маңызды тәрбиелік мәнге ие, себебі Қазақстанның Тұңғыш Президентінің өмір жолы еліміздің жас ұрпағына Отанға қалтқысыз қызмет етудің және патриотизмнің жарқын үлгісі болып табылады.

Жалғасы 2-бетте

БИІК БЕЛЕСТЕР

ҚазҰУ-да кезекті ғылыми мәжілістің күн тәртібінде университеттің даму бағдарламасы талқыланды. Оның негізгі мақсаты университеттің хал-ахулын, абыройы мен имиджін арттырып, жаңа белестерден көріну.

Бұл тұрғыда ҚазҰУ-дың бірінші проректоры Мұхамбетқали Бүркітбаев коммерциялық емес акционерлік қоғамы болған ҚазҰУ-дың даму бағдарламасының жобасымен таныстырды. Құжатта елдің ұлттық дамуының басымдықтарын анықтайтын мемлекеттік құжаттар мен бағдарламалардың бағыттары ескерілді. Солардың бірі – үкімет тарапынан бекітілген ҚР білім мен ғылымның 2020-2025 жылдарына арналған мемлекеттік даму бағдарламасы, «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жастар саясаты туралы» заңы, ҚР «Білім туралы» және ҚР «Ғылым туралы» заңдары, ҚР білім министрлігінің қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейін үздіксіз білім беруді дамыту жол картасы сияқты т.б. маңызды құжаттар. Айта кетерлігі, Университеттің стратегиялық даму жоспары ҚазҰУ-дың ғылыми кеңесі тарапынан үстіміздегі жылдың 27 қаңтар айында бекітілген болатын. Жоғары оқу орнының мәртебесінің өзгеруіне орай үздік университеттің одан әрі дамуына қатысты қосымша өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттілігі туындап отыр.

Жалғасы 2-бетте

АҚШ-ТА «ӘЛ-ФАРАБИ»
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ
ОРТАЛЫҒЫ АШЫЛАДЫ

3-бет

ҚОҒАМНЫҢ
ҚОЗҒАУШЫ КҮШІ

7-бет

БАСПА ӨНЕРІНДЕГІ
КЕШЕ ЖӘНЕ БҮГІН

8-бет

ТҰҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЗАЛЫ АШЫЛДЫ

Жалғасы. Басы 1-бетте

Іс-шараға қатысушылар 2014 жылдан бері ҚазҰУ басқарып келе жатқан Тұрақты даму бойынша БҰҰ «Академиялық ықпал» бағдарламасының Жаһандық хабының жұмысымен, әл-Фараби мұражайымен, сирек кітаптар мен қолжазбалар қорымен, «Ұлы даланың жеті қыры» және «Мәңгілік ел» экспозицияларымен, Алаш және Абай залдарымен танысты.

Іс – шара барысында ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы кітапханасы Елбасы Кеңесінің Басшысы, саяси ғылымдар докторы, профессор М.Б. Қасымбековтың басшылығымен авторлық ұжыммен құрылған 100 бірегей кітапты университетке сыйға тартты.

«Бүгін біз әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің қонақтары емеспіз. Көптеген жылдар бойы біз – университеттің серіктестеріміз, – деп атап өтті өз сөзінде ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы кітапханасының директоры Әмірхан Рахымжанов. – Бірнеше жыл бұрын Н.Назарбаев ҚазҰУ – да «Қазақстан дағдарыстан кейінгі әлемде: болашаққа интеллектуалдық серпіліс» атты дәріс оқыды, ол «ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың әлемнің жетекші университеттеріндегі дәрістері кітабына» енгізілген. Ұлт Көшбасшысының мұрасы – Отанымыздың болашағының іргелі негізі. Осы залға келген ЖОО-ның әрбір студенті мен қонағы өзін-өзі дамыту үшін зор қуат алатын болады. Қазақстанның Тұңғыш Президентінің үлгісі қуатты және өршіл рухты қазақстандықтардың жаңа буынын дамытуда бағдар болады».

ҚазҰУ ректоры академик Ғалым Мұтанов құрметті қонаққа Тұңғыш Президенттің тақырыптық залын құрудағы көп жылғы ынтымақтастығы мен қолдауы үшін алғысын білдірді. «Бұл залдың құндылығы – Елбасының қызметі туралы орасан зор ақпарат пен Қазақстанның жаңа тарихы жөніндегі мәліметтерді қамтитын бірегей

басылымдардың біздің магистранттар мен докторанттарға қолжетімді болуында. Мұнда ғылыми-практикалық конференциялар мен семинарлар, сарапшылар қауымдастығының, мәдениет және

білім беру саласының ғалымдары мен мамандарының кездесулері өтеді», – деп атап өтті ректор.

Өз тілшімізден

РЕКТОРАТ

Жалғасы. Басы 1-бетте

Жаңа мәртебе университеттің мүмкіндіктерін кеңейтеді, ал автономиялық дербестік жоғары оқу орнының бәсекелестікке қабілеттілігін арттырып, жаңартатын маңызды нышан ретінде қарастырылуда. Университет неше жылдан бері нәтижеге бағытталған басқарудың жаңа формасын енгізу арқылы халықаралық рейтингтерді бағындырып, алдыңғы көш қатарынан көрініп келе жатыр. Бүгінде ҚазҰУ әлемдік QS World рейтингінде 165 орынға көтеріліп, топ-200 әлемдік үздік университеттер қатарынан ойып орын алып отыр. Университеттің даму стратегиясының жоспары бойынша рейтинг пен индикативтік жоспарлау жүйесі арқылы, ауқымды нәтижеге жету міндеттелген. Сондай-ақ бәсекелестікке қабілетті мамандарды даярлау мәселесі де бар. «Бұл тұрғыда әлемдік үрдістер контекстінде Университет 4.0. моделі шеңберінде бәсекеге қабілетті түлектерді дайындау үшін, білім беру бағдарламаларының мазмұнын жаңғырту қолға алынып қана қоймай, кәсіби білім берудің заманауи стандарттарына сәйкес білім беру процесін жетілдіру, зерттеу, практиканы кеңейту, құзыреттілікке және тұлғаға бағытталған тәсілге негізделген оқу процесін цифрландыру жұмысы үдетіледі», – деп атап өтті ҚазҰУ-дың оқу жұмысы жөніндегі проректоры Асқар Хикметов. Университет сондай-ақ, халықаралық қарым-қатынастарды нығайту арқылы екі жақты ынтымақтастық туралы келісімдерді арттырмақ. Бүгінде ондай келісім-шарттар 46 шетелдік 322 университетімен жасалған.

Ғылыми кеңес барысында 2021-2025 жылдарға арналған тәрбие және әлеуметтік жұмыстың жұмыс жоспары да талқыланды. Онда әлеуметтік жұмыс жөніндегі проректоры Шолпан Жаманбалаева университетте атқарылып отырған жұмыс пен болашақта

БИІК БЕЛЕСТЕР

атқарылатын стратегиялық жоспармен таныстырды. ҚазҰУ бүгінде Университет 4.0 моделі аясында рухани-адамгершілік платформасына сүйеніп, бірқатар жаңа бағыт жолдарымен дамуда. Алдыға қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу үшін, бірқатар көзделген көрсеткіштер талқылануға ұсынылды. Басты міндеттер арасында – ұлттық бірегейлікті сақтау, жалпы адамзаттық гуманистік құндылықтарды, студенттердің патриоттық сезімі мен азаматтылығын нығайту жөніндегі жобаларды іске асыру көзделген. Сондай-ақ, жаһандық бейбітшілік жағдайында көшбасшылық дағдыларды дамыту бағдарламаларын енгізу қажеттілігі мен мемлекеттік құрылымдармен, азаматтық сектор және халықаралық ұйымдармен әріптестікте, әлеуметтік жауапкершілік жобаларын іске асыру жайы да тілге тиек етілді. Сонымен қатар, баяндамада халықаралық кеңістікте университеттің имиджін ілгерілету ықпал ететін ақпараттық ашықтықты қамтамасыз ету мақсаты да айтылды. Жоспар бойынша 2025 жылы ҚазҰУ Webometrics рейтингінде 1000 орынға жылжуы міндеттелген.

Ғылыми жиынның күн тәртібі бойынша ғылыми-инновациялық қызмет жөніндегі проректоры Тілекқабил Рамазановтың баяндамасы тыңдалды. Бүгінде Университеттің ғылыми-инновациялық қызметінің негізгі стратегиялық мақсаттарының бірі – ҚазҰУ-дың ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижеге жетіп, әлемдік деңгейдегі зерттеу университетіне трансформациялануы, университеттің халықаралық деңгейде кеңінен танылуын, ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижелілігін арттыру сияқты маңызды міндеттер. Сонымен бірге ғылыми қызмет нәтижелерін экономиканың нақты секторына енгізу және интеграциялау. Бір айта кетерлігі, халықаралық рейтингтерде

ең жоғары орынды алып отырған университеттердің жылдық бюджет қоржыны бір млрд долларды құрайды. Мәселен, QS рейтингінде 101 орынды иемденіп отырған The Ohio State University ЖОО жылдық ақша мөлшері 7,5 (млрд. USD). Ал Қазақстан университеттеріне бөлінетін қаржы әлдеқайда төмен екен.

Проректор Тілекқабил Рамазанов стратегиялық бағыттағы басты көрсеткіштерді атай отырып, оларды жүзеге асырудың жолдарын көрсетті. Жиында сонымен қатар, ҚазҰУ-ды 2021-2025 жыл аралығында цифрландыру қызметінің мақсаттары мен міндеттері де көрсетілді. Олардың бірі – Университеттің ғылыми-білім беру қызметін автоматтандыру, оңтайландыру және тиімді құру және оқытудың цифрлық экожүйесін қалыптастыру аясында «Al-FarabiSmartUniversity» кешенді бағдарламасын дамыту. Бұл тұрғыда мамандар Қазақстанның жоғары оқу орындарының оқу процесіне блокчейн технологиясын енгізу арқылы білім беру жұмысының ресми құжаттарын қорғау, ҚР жоғары білім беру жүйесінің ақпараттық кеңістігінде университеттің деректерін өңдеу орталығының суперкомпьютерлік кластерінің есептеу қуатын жүзеге асыруды қамтамасыз ету, корпоративтік ақпараттық жүйені дамыту үшін, инновациялық цифрлық технологияларды қолдану, университеттің АТ инфрақұрылымының мүмкіндіктерін кеңейту, қауіпсіз және ақылды кампус салу міндеттерін тізіп, олардың әрқайсысына жеке тоқталып, іске асыру жоспары мен болатын нәтижелерін таныстырды.

Жиын соңында, алда тұрған міндеттер мен мақсаттарды орындауға қатысты арнайы қаулы қабылданды.

Гүлжан МЕДЕТ

KAZNU.KZ

Аl-Farabi атындағы QazUÝ Himia және himialyq tehnologia fakultetinde, Himiadaғы esepтеý ádisteri oqý zerthanasynda «AVEVA Group plc» Britaniyalыq kompaniamen birlese otyryp 2020 jylgy 18 qarashada «AVEVA himia-tehnologialyq úderisterin injenerlik jobalaý ortalygynyñ» resmi ashlyý rásimi ótti.

Ashlyý saltanatyna ál-Farabi атындағы QazUÝ-нің birinshi prorektory profesor Búrkitaev Muhambetqali Myrzabauily, AVEVA ónimin statеgialyq damyты boynsha Vise-prezidenti Julien de Beer myrza, himia және himialyq tehnologialar fakultetiniń dekanı Tasibekov Haidar Súlemenuly, sonymen qatar kafedra, laboratoria meńgerýshileri және fakultet doktorantary qatysty. Joba munai - gaz, energetika, himia және keme jasaý ónerkásibinde jobalaý, injinirń және jobalardy basqary úshin keshendi IT sheshimderdiń iri ázirleýshisi AVEVA Group plc qoldaýymen iske asyrylady. Jobanyń negizgi maqsaty AVEVA tehnologialary negizinde oqytydyń zamanaýy bađdarlamalary esebinen stýdentter men oqytyshylardyń bilimderi men dađdylaryn jetildirý bolyp tabylady.

AVEVA kompaniasynyń ókili Julien de Beer myrza óz sózinde kompaniаныń qyzmeti, seriketsteri және bolashaq mamandardy oqytyda AVEVA PRO/ II Simulation himialyq-tehnologialyq úderisterin jobalaýға арналған esepтеý bađdarlamасын múmkindikteri týraly egjei-tegieili aityp berdi. Birinshi prorektor M.M. Búrkitaev ýniversitet atynan AVEVA kompaniasyna PRO/II Simulation bađdarlamасыn pаidalanyға lisenzia bergeni úshin algysyn bildirip, ál-Farabi атындағы Qazaq Ulttyq Ýniversiteti Ortalyq Azia ónirindegi AVEVA Group plc kompaniasy óz ókildigin ashqan algashqy joғary oqý орnы болғанын атап ótti. Bizdiń ýniversitetimizdiń AVEVA kompaniasymen odan ári ózara tiimdi yntymaqtastyqты nyғaitatyn múmkindikterin kórsetti.

Аl-Farabi kitaphanasыnda QR Eńbek sińirgen qaratkeri, jazýshy Sáyle Magazbekqyzynyń «Qasiret pen tađdyr» және «Úzilmegen úmit» jańa kitaptarynyń tusaýkeser rásimi ótti.

Sharaға QazUÝ rektory Ғalym Mutanov, Qazaqstan Jazýshylar odaғы Basqarma toғaғасыnyń ornbasary Baqyt Bedelhan, jýrnalıska fakultetiniń dekanı Saғatbek Medeybekuly, f.ğ.d., profesor Ómirhan Ábdimanuly және qoғam qaratkerleri men BAQ ókilderi qatysty.

Jynda algý sóz алған QazUÝ rektory Ғalym Mutanov: «Búgin biz ágili túlekerimizdiń biri Sáyle Magazbekqyzynyń «Qasiret pen tađdyr» және «Úzilmegen úmit» jańa kitaptarynyń tusaýkeser saltanatyna jinalyp otyrmyz. Aqyn ýniversitet qabyrgasynda oqyp júrgende-aq jas aqyndardyń «Aýditoria», «Toғыз perne», «Qarlyғash» jyr jinaqtaryna enip, «Jiger» festivalinde laýreat болyp respýblikаға tanyлған. Eńbek jolyn «Sostalistik Qazaqstan (Egemen Qazaqstan)» gazeti men Qazaq radiolarynan bastap, uzaq jyldar ártúrli qyzmette болған jazýshy Qazaqstan Respýblikasy Parlamenti Májilisi Aparatynda da jaýapty qyzmetker boldy. Aqyn qai ujymda qyzmet arqasa da adaldyq pen adamgershilikti ári el aldyndaғы jaýapkershilikti biik qoiatyn rýhy asaq tulға bola bildi. Qolynan qalamyn bir sátke tastamaityn aqyn, jazýshy және jýrnalıshtiń búginge deingi jaryq kórgen kóptegen eńbekteri men shyғarmalary ártúrli marapatтарға ie болyp keledi. Sondyqtan da búgingi sharany uymdastyрған barshalarynyzға algýsymdy bildiremin», dedi QazUÝ rektory Ғalym Mutanov.

Аl-Farabi атындағы QazUÝ normativtik ququqyтыq aktiler jobalaryna sybailas jemqorlyqqa qarsy gylymı saraptama júrgizýdiń úlestirýshisi болyp belgilendi. QR Úkimetiniń qaýlysymen bekitilgen normativtik ququqyтыq aktilerdiń jobalaryna sybailas jemqorlyqqa qarsy gylymı saraptama júrgizý qaғidalaryna sáikes, úlestirýshi sarapshylardy konkýrstyq negizde tartady. Osyған bailyasty, sarapshylardy konkýrstyq irikteýge qatysýға және sybailas jemqorlyqty joiyға úles qosýға nietti barlyq azamattar shaqyryлған болatyn. Osy aptada konkýrstyq irikteýden ótken sarapshylardyń tizimi anyqtalyp, olar testileýge qatysýға ruqsat aldy.

ҚазҰУ «Әл-Фараби және қазіргі заман» атты жас спикерлер байқауының қорытындысын шығарады

АҚШ-та «ӘЛ-ФАРАБИ» ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ОРТАЛЫҒЫ АШЫЛАДЫ

Ғылыми-білім беру орталығы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен Американың Өркениеттер ынтымақтастығы және алмасу қоры (ӨБІАҚ) арасындағы өзара келісім бойынша Мэриленд қаласында (АҚШ) құрылады.

Бұл өркениеттердің ұлы философы – әл-Фарабидің 1150-жылдық мерейтойы атап өтіліп жатқан айтулы жылы АҚШ пен Қазақстан арасындағы ынтымақтастықты дамытуда маңызды оқиға болмақ.

Орталық Қазақ ұлттық университеті есімін абыроймен алып жүрген адамзаттың көрнекті ойшылы Әбу Насыр әл-Фарабидің алтын энциклопедиялық мұрасын ілгерілету саласындағы бірлескен жобаларды іске асыру жөніндегі бірегей халықаралық алаңға айналады.

Өркениеттер ынтымақтастығы және алмасу қорының басты миссиясы түрлі конфессияға жататын халықтар мен мәдениеттердің ынтымақтастығын дамыту.

Қор басшысы Мохамад Башар Арафат атап өткендей: «Осы тұрғыдан алғанда, әсіресе пандемия және әлемдік экономика мен саясаттағы терең өзгерістер жағдайында қазіргі әлемде әл-Фарабидің рухани мұрасына жүгінудің маңызы аса зор. Әл-Фарабидің ілімі қайырымды және кемелді қоғамға қол жеткізу жолында бірігу әрі ынтымақтастық идеяларын негізге алған, сондай-ақ, бұл идеялар бүгінгі күні жаңа қауіп-қатерлерге тап болған әлем үшін ерекше өзекті».

Жуырда Қазақстанның АҚШ-тағы Елшілігінің қолдауымен ҚазҰУ Джордж Вашингтон атындағы Америка университетімен бірлесіп ұлы ойшылдың мерейтойына арналған онлайн дөңгелек үстел өткізді. Университет әлемнің түрлі елдерінде әл-Фарабидің 12 орталығы мен үйін ашып, белсенді жұмыс жүргізуде. Осындай Орталық Америкада алғаш рет ашылады.

АҚШ-та «әл-Фарабидің» алғашқы орталығын ашу туралы уағдаластық адамзат ойшылының тұлғасына деген жоғары құрметтің және оның гуманистік мұрасына ерекше қызығушылықтық белгісі ретінде бағаланады.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың белсенді халықаралық қызметі және оның америкалық әріптестерімен тиімді өзара әрекеттесуі, Мэрилендтегі «әл-Фараби» орталығына ұлы философтың мұрасын еліміздің бренді ретінде зерделеу мен ілгерілетудің, сондай-ақ жердің батыс жарты шарында Қазақстанның тілі мен мәдениетін дәріптеудің озық орталығы болуға мүмкіндік береді.

Өз тілшімізден

Әл-Фараби кітапханасында ҚР Еңбек сіңірген қайраткері, жазушы Сәуле Мағазбекқызының «Қасірет пен тағдыр» және «Үзілмеген үміт» жаңа кітаптарының тұсаукесер рәсімі өтті.

ТАРИХИ ШЕЖІРЕЛІ КІТАП

Шараға ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанов, Қазақстан Жазушылар одағы Басқарма төрағасының орынбасары Бақыт Беделхан, журналистика факультетінің деканы Сағатбек Медеубекұлы, ф.ғ.д., профессор Өмірхан Әбдиманұлы және қоғам қайраткерлері мен БАҚ өкілдері қатысты.

Жиында алғы сөз алған ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанов: «Бүгін біз әйгілі тұлғаларымыздың бірі Сәуле Мағазбекқызының «Қасірет пен тағдыр» және «Үзілмеген үміт» жаңа кітаптарының тұсаукесер салтанатына жиналып отырмыз. Ақын университет қабырғасында оқып жүргенде-ақ жас ақындардың «Аудитория», «Тоғыз перне», «Қарлығаш» жыр жинақтарына еніп, «Жігер» фестивалінде лауреат болып республикаға танылған. Еңбек жолын «Социалистік Қазақстан (Егемен Қазақстан)» газеті мен Қазақ радиоларынан бастап, ұзақ жылдар әртүрлі қызметте болған жазушы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Аппаратында да жауапты қызметкер болды. Ақын қай ұжымда қызмет атқарса да адалдық пен адамгершілікті әрі ел алдындағы жауапкершілікті биік қоятын рухы асқақ тұлға бола білді. Қолынан қаламын бір сәтке тастамайтын ақын, жазушы және журналистің бүгінге дейінгі жарық көрген көптеген еңбектері мен шығармалары әртүрлі марапаттарға ие

болып келеді. Сондықтан да бүгінгі шараны ұйымдастырған баршаларыңызға алғысымды білдіремін», деді ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанов. «Қазақстан Жазушылар одағы да үлкен алғыс білдіріп, тілектес болып жатыр. Себебі, бұл тәуелсіз елімізге 30 жыл толған кездегі қазіргі заманның көзқарасымен жазылған тарихи шежірелі кітап. Мұнда ұлт тағдыры ғана емес, адамзаттың тағдыры суреттеледі. Бұл ядролық сынақ соңғы жылдары ұмытылып бара жатқан тақырып, сондықтан да бұл қаламгерлер арасында және бұқаралық ақпарат құралдары бетінде де әлі де біраз уақыт талқылануы тиіс тақырып. Қазақтың алтын тамырына балта шабылып жатқан тарихтың сәтін 70 жыл өткен соң қайта санадан өткізіп, ұрпаққа өнеге ретінде ұсыну ерлікпен пара-пар», – деді Қазақстан Жазушылар одағы Басқарма төрағасының орынбасары Бақыт Беделхан.

«Үзілмеген үміт» – Қазақстан аумағында атом бомбасын сынақтан өткізіп, ауа мен топырақты былғаған, қара Ертістің мөлдірін улаған, ұлт саулығына нұқсан келтірген коммунистік жүйе, адам тағдырын табан астына салған атом технологиясына ұмтылған беймаза ғасыр әкелген індет жайындағы «Қасірет пен тағдыр» романының екінші кітабы.

Өз тілшімізден

Журналистика факультетінің ұйымдастыруымен «Multimedia Journalism School» қашықтан медиа білім беру жобасы аясында «Мультимедиялық сторителлинг» вебинары өтті.

Шараның басты мақсаты білім алушылардың заманауи медиа кеңістікпен танысып, сол әлемде орнығуына, сондай-ақ мультимедиялық тұлғаға айналуына ықпал ету. Журналист әрі пайдаланушы ретінде кез келген деңгейде жұмыс істеуге үйрету. Интернет дереккөздерінен ақпарат алу, оны ой елегінен өткізу және оңтайлы пайдалану механизмдерін игеру дағдыларын қалыптастыру.

Онлайн вебинарда жас журналистерге дәріс берушілер ҚазҰУ-дың журналистика факультеті оқытушылары мен БАҚ редакторларынан құралған. Олар ҚазҰУ журналистика факультеті баспасөз және электронды БАҚ кафедрасының меңгерушісі, «Медиасфера» гуманитарлық зерттеу орталығының директоры Гүлмира Сұлтанбаева, аталған білім ордасының түлегі, әлеуметтік ғылымдар магистрі, филология және әлем тілдері факультеті «Лингвистика»

МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ СТОРИТЕЛЛИНГ

мамандығы докторантурасын тәмамдаған Санатбек Сейдахманов және журналистика факультетінің үздік түлегі Зарина Буенбаева сынды ұстаздардан құралған. Вебинар сабақтың алғашқы күні журналистика факультетінің студенттері мен магистранттары белгілі журналист, «Хабар 24» арнасының тілшісі Ғалымжан Қараманұлының дәрісін тыңдады. Арнайы Лондоннан байланысқа қосылған Ғалымжан Қараманұлының қызықты әңгімесі вебинар тыңдаушыларына Лондондағы қала өмірінің атмосферасын сезіндіріп қана қоймай, үлкен тәжірибе алаңына айналды. Студенттер мен ұстаздар тарапынан қойылған түрлі сауалдарға жауап беріп, әлем және қазақ журналистикасының қазіргі ахуалы жайлы сөз қозғалды. «Ғалымжан аға, қазіргі карантин жағдайы медиа саласын мүлдем басқа арнаға өзгертті. Цифрлық форматқа ақырындап көшіп жатырмыз. Бұл медианың әлдеқайда өсуіне оң өзгеріс алып келді деп ойлайсыз ба?», – деген қатысушы тарапынан келген сұраққа спикер цифрлық

форматтың медиа саласын дамытуда үлкен мүмкіндіктер беретінін, бұл форматтың келешегі зор екенін алға тартты. Сонымен қатар, факультеттің белсенді студенті Алмас Бористің: «Қазақстан телеарналарындағы сөз бостандығы жөнінде не айта аласыз? Мысалы, сөз бостандығы және журналистика «Репортеры без границ» (РБГ) халықаралық ҰЕҰ жыл сайынғы рейтингі (2020 жыл) бойынша 157 орында тұрмыз. Сөз еркіндігі, сөз бостандығы қашан беріледі деп ойлайсыз?», – деген сауалына оңтайлы жауап беріп, елімізде сөз бостандығы бар екенін атап өтті. Вебинар тыңдаушыларының тарапынан көптеген сауалдар келе бастады. Ұлыбритания мен Қазақстандағы медиа саласының айырмашылығы, қоғамда өзекті тақырыпқа айналған блогер мен журналистің өмірі, елімізде ақпараттық сауаттылыққа қаншалықты назараударылып жүргені жайлы толғандырған сауалдар қойылды. Спикердің кәсіби мамандығынан бөлек өмірлік ұстанымы жайлы, неліктен Лондон қаласын таңдағаны студенттер

тарапынан қызығушылық тудырды. Сөзінің соңында Ғалымжан Қараманұлы студенттер мен магистранттарға білім жолында сәттілік тіледі.

Ғылым мен техниканың қарыштап дамыған кезеңінде мобильді журналистиканың алар орны ерекше. Осы тақырып аясында студенттер қызығушылығын тудырған сұрақтарына жауап ала білді. Вебинардың жалғасы Санатбек Сейдахмановтың орыс тілінде өтетін дәрісіне ұласты. Іс-шараға студенттер мен магистранттардан бөлек университет ұстаздары да қатысып, белсенділік танытты.

Үш күн бойы өткен вебинар сабақтары журналистика саласына қанат қаққан студенттер үшін үлкен мүмкіндік. Осы салада кәсіби түрде қызмет етіп келе жатқан тұлғалардың ақыл-кеңесін тыңдап, тәжірибе алмасқан студенттер өз алғыстарын білдіріп, осындай іс-шаралардың одан ары қарай жалғасын табуын тілге тиек етті. Іс-шара аяқталған соң белсенді қатысушыларға осы курсты аяқтағанын растайтын сертификаттар табысталды.

Журналистика факультеті

Продолжение. Начало на 1 стр.

У нас до сих пор не выстроена целостная национальная инновационная система. На сегодняшний день отсутствует определенная стратегия научно-технологического развития страны, наблюдается явная несогласованность приоритетов, как по уровням, так и в всей цепочке получения конечной наукоемкой продукции.

Нам предстоит решить комплексные проблемы научно-технологического развития: это ликвидация непонимания роли науки как производительной силы и рассмотрение «науки ради науки» на ментальном уровне, недостаточное финансирование, слабое внедрение в производство, низкий уровень интеграции в мировое научное сообщество, незавершенность системы подготовки научных кадров высшей квалификации и др.

Структура и финансирование НИОКР

Главной проблемой развития науки остаются ее адекватное финансирование и эффективность. Расходы на науку в Казахстане составляет 0,12% от ВВП, в развитых странах это величина составляет не менее 3-4%. Очень небольшую долю в общем объеме финансирования до 10% составляет вклад частного сектора в развитие научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ (НИОКР), тогда в развитых странах бизнес вкладывает до 60% средств. Поэтому нам следует создать специальные условия и механизмы для привлечения частного капитала.

Необходимо отметить, что многие развитые страны для эффективного использования ресурсов, управляют соотношениями, исходя из своих стратегических целей и финансовых возможностей. В передовых государствах мира в среднем принято ориентироваться на следующую схему: 20% – на фундаментальные исследования, 30% – на прикладные, а 50% – на опытно-конструкторские разработки.

Очень важно эффективное использование технологического коридора. И здесь ориентиром может быть переход от управления затратами к управлению результатами на всех стадиях НИОКР, а технологическая модернизация должна производиться самим бизнесом.

Потребность страны в новых знаниях должна обеспечиваться проведением фундаментальных

исследований. Потому должны поддерживаться те работы, которые востребованы и конкурентоспособны в мировой науке, имеют интегрированность и признание научных школ в международном научном сообществе.

Как показывает нынешняя структура расходов Казахстана по видам исследований, представленная в пропорции примерно «15:65:20», финансирование на данных этапах явно недостаточно и не позволяет добиться широкого внедрения результатов НИОКР в реальный сектор экономики. В успешности распределения соотношения по видам финансирования мы убеждаемся на примере таких стран, как Корея, Китай, Япония, которые, сконцентрировав все усилия и ресурсы на развитии завершающих стадий и получили стремительное развитие.

Наука должна быть нацелена на результат в виде конкретного вклада в экономику. Здесь становится актуальным централизация средств от отчислений в объеме 1% от расходов на добычу недропользователей для финансирования перспективных НИОКР, являющихся «мостом» между наукой и бизнесом.

Следует отметить, что основная масса исследований заканчиваются написанием и сдачей трехгодичных отчетов, но дальнейшая судьба полученных результатов НИР остается неизвестной. При этом отсутствие согласованности этапов, ориентированных на результат и требований по их внедрению в отрасли экономики, приводят к тому, что большинство научных исследований не дают практическую отдачу. Для создания высокотехнологичной продукции на каждой стадии должны быть получены желаемые результаты. В этой связи, на специальной ИТ-платформе необходимо прозрачно проводить отслеживание эффективности реализации НИОКР через установленные целевые показатели.

Нематериальные ресурсы

Интеллектуальная собственность (ИС) выступает в качестве основы инновационного развития экономики. Впервые в Послании народу Казахстана была отмечена ее важность ИС и правовая защита обладателей ее объектов.

БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНЫЙ

Действительно, для построения эффективных инструментов инновационной экономики необходимо вовлечение в оборот объектов ИС, которые в качестве нематериальных активов играют важную роль в реализации многогранного потенциала нации и способствуют динамичному росту экономики, основанной на знаниях. К примеру, Израиль, не имеющий никаких сырьевых ресурсов, благодаря четко действующему законодательству занимает первое место по количеству патентов на душу населения, и входит в число ведущих конкурентоспособных стран. В то время как в Казахстане данный показатель на душу населения меньше более чем в 10 раз.

Нашей стране нужно ускорить решение системных проблем в сфере ИС, создавая действенные законодательные и институциональные механизмы.

Отечественные предприятия должны рассматривать объекты ИС как ресурс для получения дополнительной прибыли. Одним из эффективных инструментов развития компаний, повышающим их стоимость может выступать лизинг ИС. Недавнее акционирование вузов показало, что если бы законы в сфере интеллектуальной собственности работали, то государство получило бы огромную выгоду от нематериальных активов, повышая их стоимость.

Сегодня топ-500 мировых компаний вкладывают до 94% от общего объема инвестиций в нематериальные активы. Нужно отметить, что за последние годы рынок интеллектуальной собственности значительно вырос и оценивается в 53 трлн. долларов США, при этом оборот мировой торговли ИС достиг более чем 700 млрд. долларов.

Зачастую изобретение, ноу-хау, остается невостребованным ввиду недостатка кадров, обладающих необходимыми знаниями в области оценки интеллектуальной собственности и маркетинга. Учитывая нынешнюю ситуацию

ПУТЬ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ

нам надо готовить специалистов по интеллектуальному праву и коммерциализации, путем внедрения в образовательные программы вузов таких дисциплин, как «Интеллектуальное право» и «Инновационное предпринимательство».

Конкурентоспособная нация

Конкурентоспособность нации определяется конкурентоспособностью каждого ее представителя. Многие страны, в числе которых Южная Корея, Япония, Сингапур, берут ориентир на формирование конкурентоспособности своих граждан с малых лет, поскольку именно с детства обеспечивается воспитание и формирование основы интеллектуальной нации. Нам также предстоит идти по такому пути.

Отдельный и важный вопрос – подготовка кадров высшей квалификации. На базе вузов необходимо возобновить работу «УИРС» и «НИРС» научных кружков, студенческих конструкторских бюро и центров научно-технического творчества молодежи. Так сами студенты еще с вузовской скамьи научатся создавать рабочие места, стартапы и собственные предприятия. В формировании структуры новой экономики очень важно развитие малых инновационных внедренческих предприятий.

Действующая система бакалавр-магистр-доктор PhD не предусматривает пока полный цикл подготовки ученого и сложно

из уст Президента страны на заседании НСОД. Исходя из понимания важности вопроса, как ведущий вуз страны, мы сейчас вынуждены за счет собственных средств, уже третий год подряд, реализовать программу постдокторантуры. Как результат – около 40 молодых талантливых молодых ученых показали в 10 раз большую публикационную эффективность по сравнению со среднестатистическим профессорским составом. В перспективе они будут составлять основу качественного профессорско-преподавательского состава исследовательских университетов. Данную проблему по выделению госзаказов надо решать на правительственном уровне.

Глава государства в Послании своевременно поднял вопрос о зарубежных стажировках 500 ученых и предоставлении 1 тыс. грантов для молодых ученых. И здесь важен вопрос эффективности дальнейшего использования этих специалистов. В этой связи, необходимо в стране создать передовую исследовательскую базу, в качестве зеркальных лабораторий как в ведущих мировых научных центрах.

Точки роста новой экономики

К настоящему времени в Казахстане не создана эффективная модель управления наукой и инновациями. В таких условиях необходимо использование наиболее прогрессивной и апробированной на опыте ведущих стран модели «тройной

а партнерство между властью, бизнесом и университетами являются ключевыми элементами национальной инновационной системы любого развитого государства.

Все известные мировые высокотехнологичные ареалы развиваются на базе исследовательских университетов и успешно выполняют роль драйверов инновационного развития своих стран. Классическим примером зоны высоких технологий является Силиконовая долина США, успех которой обеспечен вкладом Стэнфордского университета. Ярким примером являются высокотехнологичные кластеры Китая, благодаря им страна сделала инновационный прорыв в экономике. Примером будущего аналога Кремниевой долины, можно назвать создание Научно-технологической долины МГУ «Воробьевы Горы». В России идет формирование свыше 50-ти инновационных кластеров на базе ведущих университетов.

В Казахстане созданные в последние годы специальные экономические зоны (СЭЗ) вызывают у многих скептицизм, одной из причин этого является то, что они ориентированы, в основном, на сырьевой сектор и далеки от создания новых знаний и инноваций.

Сегодня следует развивать точки роста новой экономики – научно-технологические долины, придавая ареалам правовой статус СЭЗ, наделяя их преференциями и налоговыми льготами, и тогда можно добиться привлечения инвестиций не только на создание высокотехнологичных производств, но и на формирование конкурентоспособного человеческого капитала. В связи с этим, КазНУ инициировал создание «Научно-технологической долины аль-Фараби». Данная инициатива, получившая полное одобрение со стороны Елбасы и поддержанная Президентом страны, стала привлекательной для инвесторов. На сегодняшний день уже подписаны соглашения на общую сумму более 1,2 млрд. долларов США. Подобные высокотехнологичные ареалы надо создавать на базе ведущих вузов каждого региона для охвата всей территории страны, что позволит создать новую структуру

экономики.

Необходимо повышение конкурентоспособности ведущих университетов Казахстана на мировом уровне, что требует разработки Государственной программы развития конкурентоспособности вузов страны. Подобная поддержка обеспечит продвижение вузов в международных рейтингах, будет способствовать привлечению инвестиций и экспорту образовательных услуг, и в целом, повышению имиджа страны. Сегодня большинство ведущих отечественных вузов уже получило рыночный статус некоммерческого акционерного общества. В этой связи важно повышение их роли и результативности функционирования путем внедрения эффективного менеджмента, с целью их превращения в реальные субъекты рыночной экономики. Так, например, КазНУ, внедрив процессное управление, ориентированное на результат, вплотную приблизился к передовым мировым исследовательским университетам, заняв 165-ое место в мировом рейтинге вузов. В результате более чем в 2 раза увеличился общий доход, в 5 раз вырос объем выполняемых НИОКР, количество публикаций возросло в 10 раз. Почти в 15 раз повысился приток иностранных студентов, обеспечивающих рост поступления иностранной валюты в страну. При этом, исполнение поручения Елбасы – вхождение в топ-200 лучших университетов мира достигнуто исключительно за счет эффективного менеджмента.

Прошло почти 30 лет со дня провозглашения независимости Казахстана, и за этот период было сделано очень много для его дальнейшего поступательного развития. В Послании народу Президент К.Токаев особо подчеркнул необходимость принятия важного программного документа по научно-технологической модернизации страны, что является логическим развитием программы «Рухани жаңғыру» инициированной Елбасы Н.Назарбаевым. В совокупности они должны привести к общему национальному возрождению всего Казахстана. Безальтернативный путь развития страны – это неизбежность диверсификации экономики путем наукоемкого и инновационного развития на основе конкурентоспособного человеческого капитала.

Сегодня следует развивать точки роста новой экономики – научно-технологические долины, придавая ареалам правовой статус СЭЗ, наделяя их преференциями и налоговыми льготами, и тогда можно добиться привлечения инвестиций не только на создание высокотехнологичных производств, но и на формирование конкурентоспособного человеческого капитала. В связи с этим, КазНУ инициировал создание «Научно-технологической долины аль-Фараби»

рассчитывать на прорыв науки. Решение проблемы заключается во введении института постдокторантуры по аналогии с лучшей мировой практикой. По сути, вся передовая мировая наука делается постдоками. Отрадно, что эта проблема прозвучала

спирали» инновационного развития экономики и общества, которая обеспечивает взаимосвязь ее участников во времени и пространстве. Контур такой спирали приводит к выведению на рынок результатов интеллектуальной деятельности,

“SCIENCE TALKS” on AL-FARABI’S IDEAS

“Science talks” is a series of online public lectures organized by Al-Farabi University aimed at spreading knowledge and latest findings through a dialogue of scholars and interested wider audience. This project was initiated and launched by the ministry of education of the republic of Kazakhstan and is realized by our university within the framework of Al-Farabi’s 1150th anniversary. The aim of “Science talks” is to thoroughly study and evaluate Al-Farabi’s great cultural and spiritual heritage and to have a better insight into it from a modern angle.

“Science Talks” public lectures started its work in September, 30, in online format on the Zoom platform and will be held till late November. These online scientific meetings bring together famous scholars, philosophers and historians who present a report on the topic of the session.

The work of “Science Talks” is organized in the following directions:

1. Abu Nasr al-Farabi - philosopher of civilizations (Otrar is the center of intersection and interaction of various cultures, al-Farabi and the era of scientific achievements, the unification of the ideas of antiquity and the Islamic world);
2. Kazakhstani science: from the origins to the present;
3. Intercultural dialogue and mutual understanding (interaction of cultures, religions, ways of life in history and modern times, reflection of intercultural and interreligious interaction in art);
4. Ethics, duty and responsibility (ethical foundations of the existence of society and the state as well as public administration);
5. Science as a driver of sustainable socio-economic development;
6. Humanism and respect for the individual (nanotechnologies and ethics in science, artificial intelligence and personal development, professions of the future);
7. Science, high technologies and Industry 4.0.

The staff of the Foreign languages department were lucky to attend few public lectures where foreign scholars shared their knowledge and understanding of al-Farabi’s contribution to the world culture,

the importance of his works and his impact on convergence of different cultures. Despite the fact that lectures mainly united scholars from such fields of knowledge as history, theology, philosophy, the inspirational speakers as well as organizers managed to engage audience with a different educational background into interesting open discussions where we could share our observations, to clarify thoughts, refining al-Farabi’s great ideas, thus emphasizing the collaborative nature of science.

Science Talks is an ongoing format of open online public lectures, new meetings with other interesting scholars are still ahead and we are looking forward to interacting with them, having meaningful discussions and acquiring new knowledge.

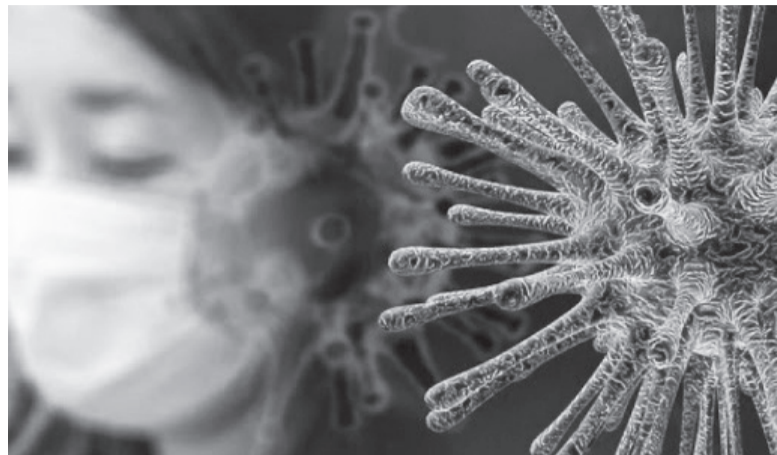
In the course of open discussions followed after “Science Talks”, through exchanging views with each other, we could deepen our understanding of how great and progressive Al-Farabi was, and despite a variety of topics covered at “Science Talks” both speakers and the audience were one in agreeing that Al-Farabi’s philosophical and aesthetic teaching remains relevant in the modern world, a “morally perfect person”, i.e. a person with high morals being a core of everything and spiritual perfection of a personality is to be cultivated in the life course. This is the moral lesson we’ve learnt from these beneficial and meaningful meetings, and it’s what we are going to teach our students at the lessons.

G. KULZHANBEKOVA,

The “Foreign languages” department

The life of the whole world has significantly changed since COVID-19. People don’t often see each other these days, cafes, cinemas, restaurants and other public places stopped working. All educational institutions have switched to distance learning. All these changes were caused by the sudden outbreak of the new disease: COVID-19.

“Yes I can” club meeting

This disease which the scientists call the plaque of the 21st century has made changes in our life and forced all people to take a new look at the value priorities in their lives. So, today, under COVID-19, we began thinking not only about our own welfare but about the welfare of other people, since the welfare of one person depends on the welfare of all people. In this regard, the leaders of the club: “Yes I can”, the associate professor, Muldagaliyeva A.A. and Dzhanuzakova Ayan together with the senior teacher, Makhmetova D.M. from the Department of Foreign Languages, held an online event called: Living under COVID-19. The event took place on November 4, 2020, on ZOOM platform.

The meeting participants were the 1st and 4th year chemistry students-members of the “YES I CAN” club. The students shared their ideas about the current situation in the world in English who demonstrated their good language competence. This event was a very good motivation for the students to learn English. During the event the students told about their life in quarantine and before quarantine period. Each of the students expressed the words of gratitude to doctors and teachers for their priceless work. The students also told about the quarantine situation in their home cities and how they

coped with their life problems caused by COVID-19.

After the sharing their opinion about living under COVID-19 the students of the group Chemistry 101 of Kazakh department: Alua Toleubekova, Kalamkas Esim, Zhansaya Karl sang two English songs to cheer up the event participants. The student of the group Chemistry 101 of Kazakh department, Olzhas Balkybek sang a rap song devoted to COVID-19. At the end of the meeting Muldagaliyeva A.A., the leader of the “Yes I can” club thanked all the participants and wished them strong health and success in their studies. At the end of the meeting all participants together said the words: Yes I can in a friendly manner. All students were happy that they are members of the club: “Yes I can”, because as they said: “These events which are hold in friendly and warm atmosphere unite people in such difficult times like pandemic”.

The leaders of the club: “Yes I can” are planning to organize another meeting in November with the participation of M.Utemisov University students in Uralsk. The topic of the next meeting will be “How to be successful”.

A. MULDAGALIEVA,
A. DZHANUZAKOVA

Translations:

Of a story by a Laureate of the President of the Republic of Kazakhstan Prize Bisenbay Suleymenov «Gorilla-Man».

«GORILLA - MAN»

The descendants of all animals and birds gathered for the Big Assembly, held once in a Hundred Years, where everyone wished to voice their displeasure with the injustices of nature. None of them believed the plausibility of the theory of “The origin of man from the monkey.” So they decided to conduct an experiment on their own ...

- Are we worse than men?! - roared the big Gorilla, pounding on his chest.

- You have got many wonderful qualities and you have got excellent physical abilities. You possess incredible power. And you are clever and shrewd, you are worthy of your rank. - the others were giving him compliments.

“Now it is not the main advantage. Nowadays, everything is controlled by electronics and performed by robots, ” a monkey kid intervened in the conversation, who sucked milk from his mother’s breast and bit off a banana.

- “Then we will immediately begin the experiment, it is not for nothing that we are called the Forest Man,” said the Orangutan, almost bursting with pride.

- No, no-no! - a flock of Chimpanzees soared. “Our DNA differs from human DNA in just six percent missing.” So, we have the right to conduct the experiment. Where is the law of the Jungle? Chimpanzees like insects were clinging to the trees and

bushes, there were so many of them, that it rippled in the eyes. And their screams and cries were heard in the neighborhood with an unceasing echo.

- How many of them! - Gorilla whispered to her kins. - While we were seeking quality and proudly living our lives, they multiplied like ants ...

- Calm down! We all are monkeys, we have common ancestors. But we are their older brothers. By right, we must be the first to conduct an experiment. In addition, we have a child who has come to this world only yesterday. He is a copy of a human child. Belenky, white as the first fallen snow. - With these words, the Gorilla put an end to the heated debate.

The monkeys made a horrible lot of noise, they shouted and screamed, and even reached the point when they began to scratch each other in the face. Now the peaceful and quiet life of the Jungle almost turned into a boiling pot.

- “Calmness is gold! And now we will start the Century experiment.” - declared the Gorilla.

Thanks to his impressive size the Gorilla enjoyed big authority among her kins. He also owned a tremendous, almost lion’s power that distinguished him among the monkey tribe.

- Then, we are leaving. Leave our share

to yourself. And we will live without you, said the Chimpanzee angrily. They pounded themselves on the chest, like on a drum, and this knock echoed throughout the forest.

- “Ah, if so, then give our share back immediately” - said Orangutan, who out of fury almost bit his tongue. We will leave for unknown lands where you will not see or hear us. It’s better not to have anyone at all than to live with such kins ...

- “Wait! Calm, keep calm ...” - said the Gorilla, raising up from his place, as if he wanted show his huge, three arshin’s height.

- Take your share. he said. - Whoever wishes, can go to Asia, the rest go to America. And we will stay here, in the ancestral home of mankind - in Africa!

The dispute, which continued for six days, finally subsided. Although offended by each other monkeys dared not to break their blood ties. They distanced from each other to be away from sin. They had to start an important experiment - at any cost to make a man from a newborn Gorilla.

The old Gorilla pressed his grandson to his chest and whispered in his ear: “You will become the Lord of not only the Jungle and Savannah, but also the entire globe. All Beasts and Birds will be under your protection. All the secret riches and treasures of the world that have been stored for many centuries will be spent on your bright future. For the sake

of making our sacred dream come true, we will not spare anything. Only one wish: Be healthy! Become a man! Become a support for all forest creatures that follow you! Remember, your name now is Gor-Bi, Gor-Bi, Gor-Bi! Amen!..”.

If men bathe their babies in salt water and sing lullabies to them, the monkeys bathed the babies in coconut milk with honey. They told him the legends of the Jungle. The Gorilla also gave all his subordinates a secret mission. Its essence was to teach the child the century old laws of survival of animals and birds. It was important to disclose to him the rules and secrets how to overcome obstacles and barriers, how to survive in the jungle, and many valuable things. The wolf decided to teach the child ferocity. The fox - tricks, the elephant - restraint, the giraffe - to be far-sighted. That’s how the forest school began a century-old experiment.

Gor-Bi grew by leaps and bounds. His mind was getting smarter with every passing day. A tender child turned into a handsome young man. And grandfather Gorilla, leading his grandson by his hand, began to acquaint him with the life of nearby villages. For a young man people’s life seemed very interesting and fascinating.

“You will also live like these people,” said Grandfather.

“In that case, I want to become a man faster,” the grandson replied.

- Take patience, don’t make haste, you should start a new life slowly and unhurriedly. It is also art.

To be continued

Prepared by A.A. MULDAGALIYEVA

19 ҚАРАША-БҮКІЛӘЛЕМДІК ФИЛОСОФИЯ КҮНІ

Философия – қоғамның қозғаушы күші және оны дамытушы басты факторы. Керісінше, қоғам өмірінің тоқырауы мен артқа кетуі де сол ортадағы ойлау мен пайымдаулардың, яғни философияның деңгейіне тікелей қатысты.

қанағаттандырумен байланыстыруы оның халін мүшкіл ете беретіні де соның көрінісі. Философия адам баласын осындай күрделі адасушылықтан құтқарады, оның шын бақытқа қол жеткізуіне көмектеседі.

Жалпы, философия – даналықты сүю, даналыққа құштарлық ілімі мыңдаған жылдар ағымында өзінің өзектілігін жоғалтпай келеді. Осы ілімнің жолымен жүрген қоғам болмысы қашанда озық болып келеді. Философияның тұжырымдауында адам баласы бақыт үшін туады. Ал бақыт деген тек қымбат бағалы материалдық игіліктердің жиынтығы емес, ол ең алдымен таным мен білімнің, ізгілік пен мейірімділіктің, үйлесімділіктің салтанаты. Аристотель мен Платонның, Фараби мен Ясауидің ілімдері осы ойды айғақтайды.

Дана адамдардың пайымдауларында біз көріп тұрған дүние біз көріп тұрғандай емес, одан әлдеқайда басқаша. Тікелей де, жанамалы

ҚОҒАМНЫҢ ҚОЗҒАУШЫ КҮШІ

түсінікте де, солай. Дүниетанымның биік сатысына көтерілген сайын әлем өзгере береді, ашыла береді. Ересек адам дүниені сәбиге қарағанда басқаша көреді. Ал танымның биік сатысына көтерілген тұлға танымның төмен деңгейінде тұрған жаннан өзгеше көреді. Ал шын мәнінде дүние одан да басқаша. Және бұл тұжырым агностицизм, яғни дүние танымға келмейтін сала деп қабылдауға негіз емес. Өйткені танымның биік сатысына көтерілген сайын өмірдің сапасы арта береді, мазмұндық тұрғыдан нығая түседі. Өз кезегінде танымның биік сатылары адамның баласын шын бақытпен қамтамасыз етеді. Ол руханиятпен, таным және біліммен, ізгілік пен игіліктің биік деңгейлерінде ғана мүмкін. Философия адам баласын осындай мақсатқа жетелеуді көздейді, тарих ағымында ол осындай мақсатқа жұмылып келеді.

Даналық деген дайын тұрған өнім немесе шешім емес, ол ойлаудың белсенді қызметінің нәтижесі. Ойлау әрекетінің жоғары сатысы. Белсенді ойлау барысында мәселені жан-жақты қарастыру, дұрыс шешіміне тоқталу, оны сын сүзгісінен өткізу әрекеттері жүзеге асырылады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде осы оқу ордасының ректоры, академик Ғалым Мұтановтың басшылығымен бүгінгі заман талабына сай кадр дайындаудың мақсатында «Әл-Фараби смарт университеті 4.0» стратегиясының қолға алынғаны белгілі. Стратегияда жас азаматтарға білім беру, оларды ғылыми зерттеу жұмыстарына баулу, қызмет әрекетін коммерциялау талаптарын меңгертумен қоса жоғары ізгілікті рухани тұлға қасиетін қалыптастыру жұмыстары жүзеге асырылады. Соңғы міндетте философия ғылымының үлесі мол екендігі түсінікті. Университетіміздегі философия кафедрасы

өзінің қызметтік әрекетінде философиялық тақырыптардың өмірге байланысына, студенттердің рухани дамуына, олардың отаншыл тұлға болып қалыптасуына ықпал ететін мәселелерге айырықша назар аударады. Оқу бағдарламалары да осы мүддеге негізделген. «Сана», «болмыс», «ақиқат», «өмір мен өлімнің философиялық мәні», «еркіндік» секілді тақырыптар кез келген адамның алдынан кездесетін және олардың қай-қайсысы да сауатты түсінік пен сауатты шешімді қажет ететін категориялар болып табылады. Ректордың тікелей басшылығымен жолға қойылған «Әл-Фараби және қазіргі заман» оқу бағдарламасы да азаматтардың ізгілікті және шын бақытты ғұмыр кешуіне арналған шара екендігін университеті ұжымы жақсы түсінеді.

Негізі, даналық – адам баласының априорлық қасиеті. Оны ашу мен дамыту өзекті және күрделі мәселе.

«Философия музыка оркестріндегі генерал-бас секілді. Генерал-бас қандай тональдікті береді қалған аспаптар сол әуенді жалғастырады. Философия да қоғамға қандай түсінікті береді, қоғам өмір сол түсінікпен өмір сүреді», – дейді Шопегауэр. Бұл орайда тәуелсіз Қазақ мемлекетінің дамуы, өркендеуі ұлттық философияның деңгейімен қамтамасыз етіледі дей аламыз. Философиясы биік ортада ғылым мен өнер де, техника мен технология да биік сатыда орналаспақ. Осы себепті отандық философтарды төл мерекесімен құттықтай отырып, оларға кәсіби еңбектерінде зор табыстарға жете берулеріне тілек білдіреміз.

Шермат АШИРБАЕВ,
философия кафедрасының оқытушысы

Бақытқа жетудің ақылды жолы

Философия мыңдаған жылдар бойы адамзатпен қатар қалыптасты, дамыды. Әр өркениет тарих бағытын өзгерткен сайын көптеген пәлсапашыларды дүниеге әкелді. Бұл философиялық көзқарастар әлемді түбегейлі өзгертті. Барлық осы атрибуттардан кейін, мен үшін «философия» дегеніміз не? Осы сұраққа ғылыми-теориялық тұрғыда, не болмаса жүйелі білім саласы ретінде емес, өз сана-түйсігімдегі жалпы ұғым бойынша жауап бергім келеді.

сылақшы-суретші екенімізді танытпайды. Тағы бір мысал, бөлменің жарығы сөніп қалды, өзіміз электр лампасын ауыстырдық, бірақ біз кәсіби электрлік емеспіз. Сонымен, міне: біз күнделікті тұрмыста алуан түрлі сұрақтарға жауап іздейміз, дегенмен олар негізсіз, ал философ адамнан әлемге дейінгі дәлелдеуді қажет ететін барлық сұрақтардың болжамды жауабын табады.

Философия өмірдің толыққанды, әрі күрделі мәнін түсініп, өмірге деген жеке көзқарасты қалыптастыру үшін, тіпті мамандық таңдауда бағдар алу үшін қажет. Философия белгілі бір мәдениетке немесе тұтастай алғанда, адамдардың әлеуметтік-тарихи өміріне негізделген жалпы идеяларды, тәжірибе нысандарын ашады.

Қорытындылай келгенде, мен үшін философия – бұл жеке тұлғаны қалыптастыру құралы. Философия адамға жоғары қасиеттердің бірі болып табылатын даналықты сыйлайды. Ол батылдық, әділеттілік, мейірімділік, қарапайымдылық сияқты ізгі қасиеттерді адам бойына егеді. Егер Аристотельдің пікірін ұстанатын болсақ, адамды бақытты ететін барлық қасиеттер.

Философия – бақытқа жетудің ақылды жолы. Ол жол ұзақ, қиындыққа толы және адам жанының тереңдігінде орналасқан. Бақыттың әмбебап рецепті жоқ, әйтпесе данагөйлер оны әлдеқашан ойлап табатын еді. Бірақ философияда әркім өзінің бақыт құпиясының сырын ашады.

Айым АЙДОСҚЫЗЫ,
филология және әлем тілдері факультетінің 2-курс студенті

Философия термині ұлы философ Пифагордан бастауын алған деседі. Ал сөздің түпкі мағынасы – даналыққа деген сүйіспеншілік дегенді білдіреді. Уақыт зымырап өтіп жатса да, философия өзінің құдіреті мен қажеттілігін жоғалтпаған. Себебі философия құндылық, болмыс, адам мәселесі, уақыт және ақыл сияқты маңызды мәселелерге бағытталған.

Өмірдің өзі – философия

Менің ойымша, біздің күнделікті өміріміздің өзі – философия, ал адамдар – философтар. Адамдардың барлығы дерлік өз өмірлерінің философтары. Әр жеке тұлғаның өмірге деген көзқарасы бар. Ал сол барлық философтардың ішіндегі ең мықты философ деп өмірдің мәнін түсініп, өзінің кім екенін біліп, уақытын тиімді пайдаланған адамды айтар едім. Жалпы философияның нақты пәні немесе нақты бір заңдылығы жоқ, сол себептен де қазіргі кезде көптеген адамдар «философия бізге не үшін қажет?» деген оймен өмір сүруде. Дегенмен де филология, психология, әлеуметтану, мәдениеттану ғылымдары философиядан бөлініп шыққанын есімізден шығармауымыз қажет.

Өмірге келгеннен кейін қайта өмірден ететінімізді түсінеміз және өмір сүру барысында көптеген жағдайларға тап болып, өмірдің ғажайыбын сезінген кезде: «Бұл өмір қалай жаратылды?», «мен кіммін?», «өмірдің мәні неде?» және «бақытқа қалай жетуге болады?» деген сұрақтар біздің ойымызға маза бермейді. Бірақ біз бұл сұрақтардың жауабын философия немесе психология ғылымының ішінен іздейтінміз анық. Яғни философия осындай фундаменталды, өмірлік маңызы бар мәселелерге жауап табу үшін қажет десек те болады. Сайып келгенде, қазіргі замандағы әлеуметтік өмірдің барлық артықшылықтары, мысалы, азаматтың құқықтары мен бостандықтары – жаңа заман философиясынан шығады. Дәл сол жерде олардың негізі қаланады. Қазіргі әлемнің күрделі сын-қатерлері: автотаси, виртуалды әлем, аборт,

органдарды трансплантациялау, клондау және тағы басқалар, мұқият философиялық зерттеусіз өмірде нақты шешім таба алмайды.

Қорытындылай келе, философия – бұл ғылыми жүйелердің атасы. Ол адамдарды данышпандық пен даналыққа бағыттап, өмірде шешілмей қалған сұрақтар мен шегі жоқ дүниені түсінуге көмегін тигізеді. Философиядағы қаншама сұрақтар шешімін таппағанымен, ол сұрақтар біздің ойлану-толғануымызға әсерін тигізеді және ойлану арқылы біз адам қалпымызды сақтап қаламыз. Ал менің ойымша, біздің өміріміздің мәні – ол адам қалпымызды сақтауымыз...

Болат МАМАНОВ,
филология және әлем тілдері факультетінің 2-курс студенті

БАСПА ӨНЕРІНДЕГІ КЕШЕ ЖӘНЕ БҮГІН

Журналистика факультетінде белгілі баспа ісі және полиграфия саласының қайраткері, библиограф-ғалым, баспагерлік-редакторлық және дизайнерлік өнер кафедрасының доценті Қоңыр Мұқатаеваның 70 жылдығына арналған «Баспа, полиграфия және web-технологиялар жүйесін оқыту-зерттеу мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн конференция өтті.

Конференция жұмысына танымал ғалымдар мен баспагерлер қатысты. Ғылыми-тәжірибелік конференцияда бүгінгі таңдағы баспа ісі саласындағы ең өзекті мәселелер талқыланды. Қазіргі қазақ кітабы, баспалардың тағдыры, оны зерттеу нысанына айналдыратын ғылыми-зерттеу айналымының жай-күйі, техникалық-технологиялық кедергілер, кітап саудасы, оқырманға кітап жеткізу құндылықтары «Баспа, полиграфия және web-технологиялар жүйесін оқыту-зерттеу мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн конференциясының басты тақырыбына айналып, оны шешу тетіктері қарастырылды.

Осы саладағы ғалым-ұстаз, библиограф-редактор Қоңыр Мұқатайқызының еңбегі негізгі тиекке алынып, қайраткер тұлғаның кітап ісіндегі 45 жылдан астам еңбегі қатысушылар тарапынан жоғары бағаланды. Шара барысында сөз алған «Арыс» баспасының директоры Ғарифолла Әнес, ҚР Ұлттық мемлекеттік Кітап палатасының директоры Әділ Қойтанов, Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінен жазушы, баспагер-редактор Тұрлыбек Мәмесейіт және факультет ғалымдары қазіргі кітап

ісіндегі ахуал төңірегінде пікір білдіріп, мерейтой иесіне өз лебіздері мен сыйсияпаттарын тарту етті.

Бірнеше мемлекеттік наградалардың иегері Қоңыр Мұқатайқызы «Ерен еңбегі үшін» төсбелгісімен және «ҚазҰУ-ға 85 жыл» құрмет белгісімен марапатталды. Алқалы отырыста биылғы Қазақстан баспа ісінің 100 жылдығында Ұлттық баспа күнін белгілеу мәселесі де күн тәртібіне шығарылып, шығармашылық баспагерлік қызметті заманауи бағытта дамыту жөнінде сөз болды. Сонымен қатар, жиын барысында журналистика факультетін 1999 жылғы бітірген түлектердің демеушілігімен ашылған студенттерге арналған оқу-демалыс алаңының тұсауы кесілді. Бұл «Қайырымдылық алаңының» мақсаты – студенттердің кітап оқуы мен түрлі ақпараттар алмасуына жағдай жасап, қайырымдылық пен ізгілікті бір-бірінің бойына сіңіру. Конференция соңында баспа, полиграфия және web-технологиялар жүйесін оқыту-зерттеу мәселелеріне қатысты арнайы қарар қабылданды.

Баспагерлік-редакторлық және дизайнерлік өнер кафедрасы

В этом году свой 60-ый юбилей отметил Уалихан Сейдильдаевич Абдибеков – известный ученый, академик Национальной инженерной академии Республики Казахстан, доктор физико-математических наук, профессор механико-математического факультета кафедры математического и компьютерного моделирования.

МУДРЫЙ НАСТАВНИК

Уалихан Сейдильдаевич родился в селе Тасты Сузакского района Южно-Казахстанской области. Окончив факультет механики и прикладной математики Казахского государственного университета им. Кирова по специальности «Механика», он начал трудовую деятельность в Казахском научно-исследовательском институте инженером-энергетиком, а затем и младшим научным сотрудником.

Защитив в 1990 г. диссертацию, он был принят на работу в Институт географии АН Казахской ССР старшим научным сотрудником, а затем трудился заведующим лабораторией математического моделирования. В 1995 году был приглашен в Институт математики Национальной академии наук Республики Казахстан на должность ведущего научного сотрудника Лаборатории прикладной гидродинамики. Работал и.о. заведующего кафедрой компьютерных и компьютерных технологий механико-математического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби. Трудился и старшим научным сотрудником НИИ математики и механики Казахского национального университета имени аль-Фараби.

Докторскую диссертацию на тему «Численное моделирование неоднородных турбулентных течений Уалихан Сейдильдаевич защитил в США в 2003 году. Затем занимал пост декана механико-математического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби, а в 2012 году был назначен проректором по учебной работе Казахского национального университета имени аль-Фараби.

В течение пяти лет Уалихан Сейдильдаевич был ректором Международного казахско-турецкого университета имени Ходжи Ахмеда Ясави. Он руководил более чем 20 исследовательскими проектами и программами. Издал три монографии. Множество его статей опубликовано более чем в 100 высокорейтинговых журналах и научных изданиях ближнего и дальнего зарубежья, подготовил 5 кандидатов наук и 5 PhD докторов. Обширна область его научных интересов: математическое

моделирование сложных нелинейных физических явлений, математическое моделирование турбулентных потоков МГД, спектральный метод на основе полиномов Чебышева для моделирования турбулентности, полуэмпирические модели для стратифицированных сред, большие вихри для моделирования турбулентности.

За большой вклад в развитие науки Республики Казахстан Абдибеков У.С. получил множество наград, включая нагрудный знак «За вклад в развитие науки в Республике Казахстан»; благодарственные письма Президента Республики Казахстан; медаль «Ерен еңбегі үшін»; государственный грант «Лучший преподаватель вуза», юбилейная медаль «20 лет Вооруженных Сил Казахстана»; медаль «20 лет Ассамблеи народа Казахстана и другие.

Поздравляя Уалихана Сейдильдаевича с юбилеем, мы искренне желаем ему крепкого здоровья, счастья, новых творческих успехов, благополучия и процветания вам и вашим близким, а также хотим выразить безмерную благодарность за руководство в течение многих лет. Он был и остается мудрым наставником, который щедро дарит своим ученикам уникальные знания и навыки.

А. ИСАХОВ,
заведующий кафедрой
математического и компьютерного
моделирования, профессор

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби
атындағы
Қазақ ұлттық
университетінің
ректораты

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор: Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ
Тілшілер: Айнұр АҚЫНБАЕВА,
Светлана ӨМІРҒАЛЕЕВА
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Гүлмира БЕКБЕРДИЕВА, Ағила ШУРИЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71,
ректорат, 11-қабат, №1104 бөлме.
Байланыс телефоны:
377-33-30, ішкі: 11-94,
тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай:
kazuniver2016gazeta@gmail.com

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. АҚ "Алматы-Болашақ" баспаханасында басылды.

Бағасы келісім бойынша.
Таралымы 1000 дана

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.